

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/81/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1413212767
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Podmajerská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1413212767.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a členov senátu JUDr. Blanky Malichovej a Mgr. Adely Unčovskej, v právnej veci navrhovateľa: Dopravný podnik Bratislava, a.s., Olejkárska 1, Bratislava, IČO : 00 492 736, zastúpeného JUDr. Vladimírom Kánom, advokátom so sídlom Nám. Martina Benku 9, Bratislava, proti odporkyni: U. M., A.. X. X. XXXX, S.. Č.. W. H. X, W., štátna občianka SR, o zaplatenie 50,50 eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 16. mája 2014, č. k. 9C/326/2013-21, jednohlasne (pomero hlasov 3:0) takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa potvrdzuje.

Odporkyni sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľ voči odporkyni domáhal uloženia povinnosti zaplatiť 50,50 eur s príslušenstvom. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. v platnom znení (ďalej „O.s.p.“) tak, že v konaní plne úspešnej odporkyni náhradu trov konania nepriznal.

Výrok vo veci samej právne odôvodnil ust. § 52, § 100 ods. 1, § 108, § 760 zák. č. 40/1964 Zb. v platnom znení (ďalej „Obč. zákonník“, resp. „Občiansky zákonník“), § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Vecne ho odôvodnil tým, že odporkyňa cestovala dňa 18. 5. 2011 bez platného cestovného lístka, na linke č. XX v Bratislave. Návrh bol súdu doručený dňa 11. 7. 2013. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že navrhovateľ uplatňoval práva z prepravy, ktoré v tomto konaní bolo možné uplatniť prvý raz dňa 19. 5. 2011, teda v deň nasledujúci po kontrole odporcu prepravným kontrolórom navrhovateľa. Dňom 19. 5. 2011 tak začala plynúť jednoročná premlčacia lehota, ktorej koniec pripadol na 19. 5. 2012, čo však bola sobota, a preto premlčacia lehota uplynula najbližší pracovný deň, a to pondelok 21. 5. 2012. Nakoľko navrhovateľ uvedené právo uplatnil na súde až 11. 7. 2013, došlo k premlčaniu jeho práva podľa § 108 Obč. zákonníka. Vzhľadom na spotrebiteľský charakter zmluvy o preprave a povinnosť súdu v zmysle ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. ex offio prihliadať na premlčanie nároku navrhovateľa zo spotrebiteľskej zmluvy, neostávalo súdu nič iné, než návrh navrhovateľa zamietnuť. Záverom dodal, že obidva navrhovateľom uplatnené nároky, konkrétne nárok na zaplatenie cestovného, ako i úhrady až do výšky stonásobku základného cestovného bez príplatkov a zliav, majú rovnaký právny základ spočívajúci v porušení podmienok z konkludentne uzatvorenej zmluvy o preprave, a preto je na ne potrebné aplikovať ust. § 108 Obč. zákonníka. Oba nároky vznikli súčasne, porušením zmluvy o preprave osôb v MHD, v dôsledku čoho aj jednoročná premlčacia začala plynúť súčasne, dňom 19. 5. 2011.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ žiadajúc, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a súčasne

si uplatnil právo na náhradu trov odvolacieho konania. Súdu prvého stupňa vytkol nesprávne právne posúdenie veci (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.) tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. S poukazom na rozhodnutie Okresného súdu Bratislava II zo dňa 12. 4. 2011, sp. zn. 10C/29/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Co/288/2011 vyslovil názor, že v danej veci sa nejedná o spotrebiteľskú zmluvu, keď cestujúci má povinnosť pred nastúpením do MHD oboznámiť sa s podmienkami cestovania a na základe toho sa môže rozhodnúť, či služby navrhovateľa využije alebo si zvolí iný spôsob prepravy. Ďalej poukázal na ust. § 760 Obč. zákonníka, ktorý podľa navrhovateľa obsahuje iba základnú úpravu vzťahov medzi dopravcom a cestujúcim, vznikajúcich pri rôznych druhoch a spôsoboch prepravy. Podrobnejšiu úpravu ponecháva osobitným zákonom a na ich základe vydaným vykonávacím právnym normám, v tomto prípade zákonu č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov. Uviedol, že povinnosť zaplatiť cestovné a úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom odporkyňi vznikla z ust. § 9 písm. b/ v spojení s § 11 ods. 1 písm. d/ a § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave a pri svojej argumentácii sa odvolával aj na čl. 6 ods. 2, 3 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave tvrdiac, že úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle ust. § 760 Obč. zákonníka, a preto je namieste použiť ust. § 101 Obč. zákonníka o všeobecnej premlčacej dobe, nakoľko zákon o cestnej doprave premlčaciu dobu za nezaplatenie úhrady pri cestovaní bez cestovného lístka neobsahuje. Uvedené uzavrel tým, že pohľadávka navrhovateľa nebola v čase podania návrhu premlčaná, čo súčasne zdokumentoval rozsudkami Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 15Co 67/2011 a sp.zn. 14 Co 216/2011, v ktorých odvolací súd rozhodoval v skutkovo totožných veciach, pričom v oboch prípadoch jeho odvolaniu vyhovel.

Odporkyňa sa k doručenému odvolaniu písomne nevyjadřila.

Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), keďže nejde o prípad v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie nejde ani o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem, vo veci súd prvého stupňa síce rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 115a O.s.p., ale v odvolacom konaní nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je podané dôvodne. Súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 120 ods. 1 O.s.p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti uplatneného návrhu, vec v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p. prejednal v neprítomnosti účastníkov, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 132 O.s.p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

V prejednávanej veci si navrhovateľ voči odporkyňi uplatňoval cestovné vo výške 0,50 eur a úhradu 50 eur predstavujúcu prirážku za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom dňa 18. 5. 2011 počas jazdy v prostriedku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave. Súd prvého stupňa nárok navrhovateľa na zaplatenie žalovanej sumy zamietol z dôvodu premlčania dlhu, kedy na prejednávajúcu vec aplikoval ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom od 1. 5. 2014, v spojení s § 108, § 100 ods. 1 veta tretia Občianskeho zákonníka. Podľa názoru súdu prvého stupňa, mal tento povinnosť na premlčanie nároku prihliadať vzhľadom k tomu, že medzi účastníkmi uzavretá zmluva o preprave osôb je zmluvou spotrebiteľskou (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) a v čase jeho rozhodovania bolo v účinnosti ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré od 1. mája 2014 ukladá povinnosť aj bez návrhu prihliadať na premlčanie nároku vyplývajúceho zo spotrebiteľskej zmluvy. Nárok navrhovateľa považoval za premlčaný, keďže porušenie tarifno-prepravných podmienok nastalo dňa 18. 5. 2011 a nárok na súde bol uplatnený žalobou dňa 11. 7. 2013, t.j. po uplynutí jednoročnej premlčacej doby.

Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal navrhovateľom namietaným charakterom zmluvného vzťahu medzi účastníkmi konania, pričom dospel zhodne so súdom prvého stupňa k záveru, že ide o spotrebiteľský vzťah a zmluva o preprave uzavretá medzi navrhovateľom ako dopravcom a odporkyňou ako cestujúcou je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1 Obč. zákonníka. Ide totiž o zmluvu, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, pričom cestujúci nemá možnosť podstatným spôsobom, resp. žiadnym spôsobom ovplyvniť obsah dopravcom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Podľa Prepravného poriadku MHD v Bratislave je tento prepravný poriadok, Tarifa MHD a cestovné poriadky umiestnené na zástavkách verejným návrhom na uzavretie zmluvy o preprave osôb. Cestujúci sa môže jedine rozhodnúť, či služby poskytované dopravcom využije a bude akceptovať ním stanovený Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarify MHD a cestovné poriadky alebo služby dopravcu nevyužije; cestujúci nemá možnosť dohodnúť si individuálne podmienky, za akých bude tieto služby využívať,

ani žiadnym spôsobom zasahovať do podmienok za akých sú tieto služby poskytované a ani žiadnym spôsobom zasahovať do ich obsahu. V zmysle uvedeného je potom právny vzťah medzi účastníkmi v prejednávanej veci právnym vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorý musí byť posudzovaný podľa ustanovení spravujúcich právne vzťahy spotrebiteľského charakteru. Navrhovateľ (dopravca) má pritom v tomto vzťahu postavenie dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 Obč. zákonníka a zároveň predávajúceho v zmysle § 2 písm. b/ zákona č. 250/2007 Z. z., keďže pri uzatváraní a plnení zmluvy o preprave koná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, ktorou okrem iného je aj pravidelná verejná cestná hromadná mestská doprava osôb. Odporkyňa (cestujúci) vystupuje v tomto vzťahu v postavení spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 Obč. zákonníka a § 2 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z. z.).

Podľa § 9 písm. b/ zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave sú vodič, iný člen osádky autobusu, alebo revízor oprávnení uložiť cestujúcemu, ktorý sa nepreukáže platným cestovným lístkom, zaplatiť cestovné a úhradu (§ 14 ods. 3) alebo sa preukázať osobnými údajmi potrebnými na vymáhanie cestovného a úhrady v rozsahu meno a priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, adresa trvalého bydliska, číslo občianskeho preukazu (cestovného pasu prípadne iného dokladu totožnosti), v prípade nepĺnoleťo cestujúceho meno a priezvisko zákonného zástupcu.

Podľa § 11 ods. 1 písm. d/ zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave je cestujúci povinný zaplatiť cestovné a na výzvu vodiča alebo iného člena osádky autobusu, alebo revízora sa preukázať platným cestovným lístkom a zaplatiť úhradu (§ 14 ods. 3), ak sa pri kontrole nemôže preukázať platným cestovným lístkom alebo osobnými údajmi potrebnými na vymáhanie cestovného ... ako aj ďalšie úhrady podľa tarify za poškodenie lebo za znečistenie autobusu.

Podľa § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave úhrada pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom (§ 9 písm. b/) je dvadsaťnásobok základného cestovného bez príplatkov a zliav; v mestskej autobusovej doprave ju do sto násobku základného cestovného bez príplatkov a zliav určí dopravca v prepravnom poriadku.

Podľa čl. 6 ods. 2 a 3 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave platného v čase porušenia tarifných a prepravných podmienok, cestujúci je povinný na vyzvanie revízora predložiť na kontrolu cestovný lístok, v prípade zľavneného cestovného lístka spolu s preukážkou na tarifnú zľavu. Cestujúci, ktorý sa na vyzvanie podľa odseku 2 tohto článku nemôže preukázať platným cestovným lístkom, je povinný zaplatiť dopravcovi cestovné a úhradu vo výške do sto násobku základného cestovného bez príplatkov a zliav. Aktuálnu výšku úhrady stanovuje tarifa. Ak cestujúci má platný predplatný cestovný lístok na meno s minimálne 30 dňovou platnosťou a v lehote po 48 hodinách do 30 dní od tarifného zistenia predloží na nahliadnutie doklad totožnosti, originál predplatného cestovného lístka, ktorý bol platný v čase zistenia v doplatkovej pokladni dopravcu, zaplatí v tejto pokladni úhradu vo výške desaťnásobku základného cestovného bez príplatkov zliav.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 108 Občianskeho zákonníka sa práva z prepravy premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb.

Podľa § 760 Občianskeho zákonníka zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok právo, aby ho dopravca prepravil do miesta určenia riadne a včas. Úprava prepravných zmlúv (zmluvy o preprave osôb a zmluvy o preprave nákladu) je v Občianskom zákonníku upravená v §§ 760 až 773. Je veľmi stručná a obsahuje iba základné pravidlá, ktoré platia pri prepravných zmluvách. Vzhľadom na rôznorodosť spôsobov dopravy (železničná, cestná, vodná, mestská atď.), vyžadujúcich si svoje špecifické úpravy, nebolo ani možné všetky otázky týkajúce sa právnej úpravy upraviť v Občianskom zákonníku podrobnejšie. Preto z § 772 vyplýva, že podrobnejšiu úpravu osobnej a nákladnej prepravy určujú osobitné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify. Prepravné poriadky vydávajú prevádzkovatelia dopravy (dopravcovia) podľa vzorov na vyhotovenie prepravných poriadkov, ktoré vydalo Ministerstvo dopravy pôšt a telekomunikácií.

Ustanovenie § 760 Občianskeho zákonníka nepriamo vymedzuje pojem zmluva o preprave osôb tým, že ustanovuje základné práva a povinnosti účastníkov tejto zmluvy. Podľa tohto ustanovenia zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok právo, aby ho dopravca prepravil na miesto určenia riadne a včas. Z citovaného ustanovenia vyplývajú pojmové znaky zmluvy o preprave osôb - jedná sa o zmluvu uzavretú medzi dvoma účastníkmi, t.j. medzi cestujúcim, ktorého treba dopraviť na miesto určenia a dopravcom, ktorý má povinnosť cestujúceho dopraviť na miesto určenia včas a riadne. Doprava osoby na miesto určenia sa uskutočňuje určeným dopravným prostriedkom, ktorý si cestujúci zvolil. Doprava sa uskutočňuje za odplatu (cestovné). Zmluva o preprave osôb je neformálnou zmluvou, ktorá sa môže uzavrieť rôznym spôsobom určeným v

prepravných poriadkoch podľa druhu a spôsobu dopravy (napr. zakúpením cestovného lístka, letenky, vstupom do dopravného prostriedku, znehodnotením cestovného lístka pri vstupe do dopravného prostriedku, dohodou o určení miesta určenia dopravy a pod.).

Podrobnosti o právach a povinnostiach účastníkov zmluvy o preprave osôb sú upravené v prepravných poriadkoch, ktoré vypracúvajú dopravcovia na základe všeobecne záväzných právnych predpisov.

Premičanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého právo nezaniká, ale sa len oslabuje tým, že v prípade vznesenia námietky premičania zaniká jeho súdna vymáhateľnosť, pretože súd musí prihliadnuť na dôvodne vznesenú námietku premičania a nemôže už veriteľovi premičané právo priznať. Jeho úprava vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premičania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené splniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní zo značným časovým odstupom. Inštitút premičania takto, v súlade so zásadou právnej istoty a všeobecnou požiadavkou sledovať si potrebu ochrany svojich ohrozených a porušených práv, zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam.

Ust. § 108 Obč. zákonníka určuje pri právach z prepravy jednoročnú premičiaciu dobu na uplatnenie práva, s výnimkou práva na náhradu škody v zmysle § 764 Obč. zákonníka, na ktoré sa vzťahuje ust. § 106 Obč. zákonníka. V jednoročnej premičacej dobe v zmysle § 108 Obč. zákonníka sa teda premičuje nielen nárok dopravcu na cestovné, vyplývajúci z § 760 Obč. zákonníka, ale i jeho nárok na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom v zmysle zák. č. 168/1996 Z.z.. I tento nárok totiž patrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Obč. zákonníka, i keď v tomto ustanovení nie je výslovne uvedený. Zák. č. 168/1996 Z.z. je verejnoprávnym predpisom, ktorý okrem iného upravuje aj vzťahy medzi cestujúcim a dopravcom, teda občianskoprávne vzťahy. Keďže zásada „Lex specialis derogat legi generali“ tu neplatí, nakoľko zák. č. 168/1996 Z.z. neupravuje premičanie práva dopravcu na cestovné a sankčnú úhradu (§ 11 ods. 1 písm. d/ a § 14 ods. 2 zák. č. 168/1996 Z.z.), treba otázku premičania tohto nároku posúdiť v zmysle § 853 Obč. zákonníka podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie (analogia legis). Takýmto ustanovením je práve § 108 Obč. zákonníka. Aj začiatok plynutia premičacej doby na uplatnenie práva na cestovné a sankčnú úhradu, je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné posúdiť podľa ust. § 563 Obč. zákonníka, podľa ktorého dlžník (cestujúci), je teda povinný dlh splatiť prvého dňa po tom, ako ho veriteľ (doprovca), o plnenie požiadal. Týmto dňom teda nastáva splatnosť dlhu a týmto dňom bolo možné právo vykonať podaním návrhu na súd.

Odporkyňa cestovala dňa 18.5.2011 na linke MHD č. XX a na vyzvanie revízora sa nepreukázala platným cestovným lístkom. Na zaplatenie cestovného a sankčnej úhrady ju navrhovateľ prostredníctvom revízora vyzval priamo na mieste pri kontrole, čo vyplýva z Hlásenia o porušení tarifných a prepravných podmienok z 18.5.2011. Jednoročná premičacia doba v zmysle § 108 Obč. zákonníka teda začala plynúť dňa 19.5.2011 a uplynula dňom 21. 5. 2012. Navrhovateľ podal návrh na súd prvého stupňa dňa 11.7.2013, teda po uplynutí premičacej doby, na čo musel súd prvého stupňa vzhľadom na spotrebiteľský charakter zmluvného vzťahu podľa § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. prihliadať ex offo.

K ďalším odvolacím námietkam navrhovateľa je treba uviesť, že prirážka k cestovnému je sankčným nárokom vyplývajúcim priamo zo zmluvy o preprave, a preto ho nie je možné, ani z hľadiska premičania, posudzovať oddelene od nároku na cestovné. Tento nárok na zaplatenie sankčnej úhrady za cestovanie bez cestovného lístka nemôže vzniknúť samostatne, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Nakoľko obidva nároky vznikajú súčasne zo zmluvy o preprave, resp. z jej porušenia, u oboch nárokov začína preto rovnako plynúť aj premičacia doba ustanovená v § 108 Obč. zákonníka. Nároky na zaplatenie cestovného a na zaplatenie prirážky k cestovnému preto nemožno považovať za mimozmluvný nárok, a pre posúdenie včasnosti ich uplatnenia z hľadiska premičania, sa nemôže aplikovať všeobecná trojročná premičacia doba v zmysle § 101 Obč. zákonníka, ktorej použitia sa navrhovateľ v podanom odvolaní dovoľával.

Ani rozsudky Krajského súdu v Bratislave v skutkovo a právne totožných veciach vedených pod sp.zn.15Co 67/2011 a sp.zn. 14 Co 216/2011, na ktoré navrhovateľ v odvolaní poukazoval, nie sú pre vec prejednávajúci odvolací senát právne záväzné.

Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa pre jeho vecnú správnosť, podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a ich náhradu úspešnej odporkyni nepriznal, nakoľko jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli, a ich náhradu si ani neuplatnila (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.